

**«O'zbekekspertiza» AJ
BIZNES REJA**

**O'zbekistonda ko'k choy ishlab chiqarish va eksport
qilish bo'yicha (fabrika)
BIZNES-REJASI**

Mundarija

1. Loyiha tavsifi	3
2. Kompaniya tavsifi	3
3. Bozor tahlili.....	5
4. Tashkiliy reja.....	7
5. Ishlab chiqarish rejasi.....	8
6. Mahsulot liniyasi.....	10
7. Marketing rejasi	11
8. Moliyaviy reja	14
9. Havf va ularni minimallashtirish yo'llari	16
10. Yuridik jihatlar.....	17
Ilova. Moliyaviy ko'rsatkichlar va pul oqimi grafigi.....	18

Ko'k choy ishlab chiqarish va eksport qilish bo'yicha biznes-reja

Ko'k choy ishlab chiqarish va eksport qilish bo'yicha biznes-reja

1. Loyiha tavsifi

Loyiha O'zbekistonda tayyor ko'k choy ichimligini ishlab chiqarish va eksport qilish korxonasini yaratishga qaratilgan. Maqsad – butun dunyoda tabiiy, ekologik toza va foydali ichimliklarga bo'lgan o'sib borayotgan talabni qondirishdir. Mahsulot Yevropa, Shimoliy Amerika, Osiyo va MDH kabi asosiy xalqaro bozorga eksport qilinadi. Loyihaning asosiy e'tibori yuqori sifatli mahsulot ishlab chiqarishga va samarali tarqatish kanallariga qaratiladi.

Loyiha zamonaviy uskunalar bilan jihozlangan ishlab chiqarish majmuasini yaratishni, xalqaro bozorlarda kengayishni va internet savdo platformalari orqali keng miqyosli savdo qilishni o'z ichiga oladi.

Asosiy parametrlari:

- Dastlabki sarmoyalar: 5-7 million AQSh dollari.
- O'zini qoplash muddati: 5-6 yil.
- Yillik ishlab chiqarish hajmi: 600 000 litr ichimlik.
- Maqsadli bozorlar: Yevropa, Shimoliy Amerika, Osiyo, MDH mamlakatlari.

2. Kompaniya tavsifi

Kompaniya nomi: MChJ "UzGreen Tea"

«O'zbekekspertiza»
AJ

Biznes-reja
yashil choy ishlab chiqarish fabrikasi

Kompaniyaning missiyasi: Yuqori sifatlari ko'k choyni tayyor ichimlik shaklida ishlab chiqarish va eksport qilish, butun dunyo bo'y lab iste'molchilarga an'anaviy o'zbek choyiga uning tabiiy va foydali xususiyatlariga urg'u berib kirish imkonini ta'minlash.

Kompaniyaning maqsadlari:

- Ichimliklar bozorida sifatlari ko'k choy ishlab chiqaruvchisi sifatida o'z o'rmini egallash.
- Eksport hajmlarini xalqaro bozorlarga yillik 15-20% ga oshirish.
- Organik ishlab chiqarish standartlarini joriy etish va tegishli sertifikatlarni olish.

Asosiy qadriyatlar:

- Ishlab chiqarishning ekologik tozaligi.
- Mahsulotning yuqori sifati.
- O'zbek choy ishlab chiqarish an'analariga hurmat.
- Biznes yuritishda ochiqlik va halollik.

3. Bozor tahlili

3.1. Maqsadli bozorlar

1. Yevropa:

- Tayyor iste'mol uchun choy (RTD) bozori sog'lom turmush tarziga qiziqishning ortishi sababli o'sib bormoqda.
- Organik va tabiiy mahsulotlarga yuqori talab.
- Iste'mol bo'yicha yetakchilar: Germaniya, Buyuk Britaniya, Fransiya.

2. Shimoliy Amerika:

- Tayyor ichimliklar (RTD) bo'yicha dunyodagi eng yirik bozorlardan biri.
- Sog'lom ovqatlanish tendensiyalari va ko'k choyning iste'molchilar orasida mashhurligi.
- Asosiy bozorlar: AQSh, Kanada.

3. Osiyo:

- Osiyo mamlakatlarida bozor ko'k choy iste'mol qilishning madaniy an'analari tufayli barqaror yuqori darajada.
- Yuqori sifatli mahsulotlarga talab, ayniqsa Yaponiya, Janubiy Koreya va Xitoyda.

4. MDH mamlakatlari:

- Bozor endi rivojlana boshlagan, lekin sifatli ichimliklar va yashil choyga bo'lgan talab o'sib bormoqda.

3.2. Raqobatchilar tahlili

Asosiy xalqaro raqobatchilar:

- **Lipton (Unilever)**: Dunyo bo'y lab keng tarqatish tarmog'iga ega bo'lgan tayyor choy bozorining yetakchilaridan biri.

- **Arizona Green Tea**: AQShda mashhur brend, o'zining yuqori sifati va tabiiy tarkibi bilan tanilgan.

- **Ito En**: Osiyo bozorida katta ulushga ega yirik yapon yashil choyi brendi.

Loyihamizning raqobatdosh afzalliklari:

- Minimal xarajatlar bilan mahalliy ishlab chiqarish.
- Zamonaviy texnologiyalar va ekologik standartlarni joriy etish.
- O'zining autentikligi bilan iste'molchilar e'tiborini jalb qilishi mumkin bo'lgan noyob o'zbek choysi.

3.3. SWOT-tahlil

Kuchli tomonlar:

- Ekologik toza ishlab chiqarish.
- Sifatli xom ashyo manbalariga ega bo'lish.
- Past ishlab chiqarish xarajatlari.

Zaif tomonlar:

- Xalqaro bozorlarda tajribaning yetishmasligi.
- Premium bozorlarga chiqish uchun sertifikatlash zaruriyati.

Imkoniyatlar:

- Sog'lom ichimliklarga talabning ortishi.
- Organik va tabiiy mahsulotlarga talabning o'sishi.
- Xalqaro investorlarni jalb qilish imkoniyati.

Tahdidlar:

- Xalqaro brendlarning yuqori raqobati.
- Eksportga oid qonunchilik va tariflarning o'zgarishi.

4. Tashkiliy reja

4.1. Kompaniya tuzilmasi

- **Bosh direktor:** Rahbarlik, strategik rejalshtirish va loyiha amalga oshirilishini nazorat qilish.
- **Ishlab chiqarish direktori:** Ishlab chiqarish jarayoni, xom ashyo xarid qilish, ishlab chiqarishdagi xodimlarni boshqarish uchun mas'ul.
- **Marketing direktori:** Marketing strategiyasini ishlab chiqish, brendni targ'ib qilish va xalqaro bozorlarga chiqish.
- **Savdo direktori:** Distribyutorlar bilan shartnomalar tuzish, ulgurji va chakana savdoni boshqarish.
- **Moliyaviy direktor:** Moliya, investitsiyalar, buxgalteriya va hisob-kitoblarni boshqarish uchun mas'ul.

4.2. Boshqaruv jamoasi

- **Bosh direktor:** Oziq-ovqat sanoati va xalqaro savdoda ish tajribasiga ega.
- **Ishlab chiqarish direktori:** Choy sanoatida tajribaga ega oziq-ovqat ishlab chiqarish texnologiyasi.
- **Marketing direktori:** Raqamli marketing va xalqaro savdoda ekspert.
- **Moliyaviy direktor:** Yirik loyihalarda moliyaviy boshqaruvda, oziq-ovqat sanoati bilan bog'liq tajribaga ega.

4.3. Personal

- Ishlab chiqarish ishchilari:** Ishlab chiqarish liniyasida operatorlar, sifat nazorati xodimlari, qadoqlovchilar.
- Ta'minot bo'limi:** Xom ashyo va qadoqlash materiallarini xarid qiluvchilar.
- Logistika mutaxassislari:** Ichki va tashqi bozorlarga yetkazib berishni muvofiqlashtirish uchun mas'ul.
- Savdo va marketing bo'limi:** Savdo mutaxassislari, bozor tahlilchilari, marketologlar.

Loyihaning boshlanishida umumiy xodimlar soni taxminan 50 kishini tashkil etadi, ishlab chiqarish va eksport hajmi o'sishi bilan xodimlar sonini 100 nafarga oshirish imkoniyati bilan.

5. Ishlab chiqarish rejasি

5.1. Joylashuv va infratuzilma

Zavod joylashuvi: Farg'onha vodiysi, Andijon viloyati. Bu hudud boy tabiiy resurslar va choy butasini yetishtirish uchun qulay sharoitlarga ega.

Infratuzilma:

- Ichki bozorga va eksportga yetkazib berish uchun samarali logistika tashkil etishga imkon beruvchi rivojlangan yo'l tarmog'i.
- Ichimliklar ishlab chiqarish uchun ayniqsa muhim bo'lgan toza suv manbalariga kirish imkoniyati.

5.2. Ishlab chiqarish quvvatlari

Ishlab chiqarish maydoni: 5,000 m².

- **Zavod quvvati:** Oyiga 50,000 litr choy ishlab chiqarish, kelajakda 100,000 litrgacha kengaytirish imkoniyati bilan.

- **Uskunalar:**

- Choy damlash liniyalari.
- Ichimlikni pasterizatsiya qilish uskunalari.
- Choyni shishalarga quyish va qadoqlash uchun avtomatik liniyalar.
- Sifat nazorati va saqlash tizimi.

5.3. Texnologik jarayon

Ishlab chiqarish bosqichlari:

- Yashil choy damlash:** Mahalliy ishlab chiqarilgan barglar ishlataladi, ular katta qozonlarda aniq harorat va vaqt parametrlariga rioya qilgan holda damlanadi, sifatli ekstrakt olish uchun.
- Tabiiy ingredientlar qo'shish:** Ushbu bosqichda ichimlikning ta'mini yaxshilash uchun yalpiz, limon yoki boshqa tabiiy komponentlar qo'shiladi.
- Pasterizatsiya:** Ichimlikni uzoq muddat saqlashni ta'minlash uchun, foydali moddalarni saqlab qolish maqsadida past haroratlarda pasterizatsiya jarayoni o'tkaziladi.
- Quyish va qadoqlash:** Ichimlik shisha yoki biologik parchalanadigan plastik shishalarga quyiladi, keyin markirovka qilinadi va omborlarga jo'natish uchun qadoqlanadi.

5.4. Xom ashyo xarid qilish

5.4.1. Choy barglari:

Choy barglari importi Xitoy, Hindiston yoki Shri-Lankadan amalga oshiriladi. Ushbu mamlakatlar klassik yashil choy va turli ta'm qo'shimchalarini yaratish uchun mos bo'lgan yuqori sifatli choy navlari bilan mashhur.

Ishlab chiqarish uchun zarur bo'lgan hajmni ta'minlash uchun choy barglarini xarid qilishning taxminiy qiymati yiliga \$15,000 ni tashkil etadi.

5.4.2. Tabiiy qo'shimchalar (limon, yalpiz va h.k.):

Yangi ingredientlarni (limon, yalpiz va boshqa qo'shimchalar) xarid qilish mahsulotning yangiliginini ta'minlash va logistika xarajatlarini kamaytirish maqsadida mahalliy yetkazib beruvchilardan amalga oshiriladi.

5.5. Sifat nazorati

- Laboratoriya sinovlari:** Barcha xom ashyo va tayyor mahsulot partiyalari xalqaro oziq-ovqat xavfsizligi standartlariga muvofiqligini tekshirish uchun sinovdan o'tkaziladi.
- Sertifikatlash:** Korxona ISO 22000, HACCP sifat sertifikatlarini va mahsulotlar uchun organik sertifikat olishni rejalashtirmoqda.

6. Mahsulot liniyasi

6.1. Mahsulotlar tavsifi

- Klassik yashil choy:** Qo'shimchalarsiz, tabiiy, pasterizatsiya qilingan choy shisha yoki plastik butilkalarda.
- Yalpizli yashil choy:** Tabiiy yalpiz ekstrakti bilan yengil va tetiklashtiruvchi ichimlik.
- Limonli yashil choy:** Tabiiy limon sharbati bilan ichimlik, foydali va tetiklashtiruvchi.
- Organik yashil choy:** Organik dehqonchilik standartlariga muvofiq sertifikatlangan mahsulot.

6.2. Qadoqlash va brending

- Brend:** "UzGreen" — mahsulotning milliy kelib chiqishi va ekologik tozaligini aks ettiruvchi brend nomi.

- **Qadoqlash:** 330 ml va 500 ml hajmli shisha butilkalar, qulay tashish uchun biologik parchalanadigan plastik butilkalar.
- **Yorliq:** Mahsulotning tabiiyligi va yuqori sifatini ta'kidlaydigan an'anaviy o'zbek motivlari va zamonaviy dizayn uyg'unligi.

6.3. Mahsulotlarni farqlash

Bozordagi ulushni oshirish uchun turli mahsulot liniyalari chiqariladi:

- **Premium liniyasi:** Tanlangan barglardan ishlab chiqarilgan va organik mahsulot sifatida sertifikatlangan choy.
- **Standart liniya:** Ommaviy iste'mol uchun arzon yashil choy.

7. Marketing rejasi

7.1. Marketing maqsadlari

- Yevropada tayyor ichimlik yashil choy bozorida uch yil ichida 5% ulushni egallash.
- Birinchi besh yil davomida eksport yetkazib berish hajmini yillik 15-20% ga oshirish.
- Xalqaro bozorlarda sifatli va tabiiy yashil choy ishlab chiqaruvchisi sifatida brendni mustahkamlash.
- Premium mahsulot liniyasi bilan Shimoliy Amerika va Osiyo bozorlariga chiqish.

7.2. Targ'ibot strategiyalari

1. Brend yaratish:

- Logotip va korporativ uslubni ishlab chiqish, o'zbek kelib chiqishi va mahsulotning tabiiyligiga urg'u berish.
- "UzGreen" brendi yuqori sifatli yashil choy va tabiatning pokligi bilan bog'lanishi kerak.

2. Onlayn marketing:

- **SEO va kontent-marketing:** Veb-sayt va blog orqali targ'ibot uchun kontent ishlab chiqish, yashil choyning foydali xususiyatlari, o'zbek an'analari, ishlab chiqarish jarayoni haqida hikoya qilish.

- **Ijtimoiy tarmoqlar:** Instagram, Facebook va YouTube'da akkauntlar yaratish, mahsulotni vizual namoyish etish, mijozlar bilan muloqot qilish va influenserlar orqali targ'ib qilish.

- **Email-marketing:** Potentsial distribyutorlar va xaridorlarga yangiliklar, aksiyalar va chegirmalar haqida ma'lumotli xatlar yuborish.

3. Reklama:

- **Raqamli reklama:** Google Ads va ijtimoiy tarmoqlarda (Facebook, Instagram) maqsadli bozorlarga, ayniqsa Yevropa va Shimoliy Amerikada reklama kampaniyalari o'tkazish.

- **An'anaviy reklama:** Sog'lom ovqatlanish va ichimliklar bo'yicha maxsus jurnallarda nashrlar, shuningdek yashil choy mashhur bo'lgan mamlakatlarda televizorda reklama.

4. Xalqaro ko'rgazmalarda ishtirok etish:

- Anuga (Germaniya), SIAL (Fransiya), World Tea Expo (AQSh) kabi yirik xalqaro oziq-ovqat va ichimliklar ko'rgazmalarida ishtirok etish, distribyutorlar bilan aloqalar o'rnatish va mahsulotni jahon bozorida taqdim etish.

5. Distribyutorlar va chakana savdo do'konlari bilan hamkorlik:

- Ayniqsa Yevropa va Shimoliy Amerikada yirik ichimliklar distribyutorlari bilan shartnomalar tuzish.

- Supermarket tarmoqlari va Whole Foods (AQSh) kabi maxsus sog'lom ovqatlanish do'konlari bilan ishslash, mahsulotlarni rastalarga chiqarish uchun.

7.3. Narx siyosati

1. Narx belgilash:

- **Standart liniya:** Asosiy xalqaro brendlari bilan raqobat qiluvchi arzon narxlar. 330 ml butilka o'rtacha narxi bozoriga qarab \$1.2 - \$1.5 bo'ladi.
- **Premium liniya:** Mahsulotlari premium segmentga yo'naltirilgan holda yuqori narxlarda sotiladi. 330 ml butilka narxi \$2.0 - \$2.5 bo'ladi.

2. Chegirmalar va aksiyalar:

- Distribyutorlar uchun ulgurji xaridlarda chegirmalar berish.
- Doimiy mijozlar va hamkorlar uchun maxsus aksiyalar va chegirmalar.

7.4. Sotish kanallari

1. Ulgurji savdo:

- Import qiluvchi mamlakatlarda distribyutorlar bilan shartnomalar tuzish.
- Mahsulotlarni yirik chakana savdo do'konlari, supermarket tarmoqlari, savdo markazlariga yetkazib berish.

2. Internet-do'kon:

- Yakuniy iste'molchilarga to'g'ridan-to'g'ri savdo qilish uchun o'z internet-do'konini ishga tushirish.
- Amazon va Alibaba kabi xalqaro savdo platformalarida targ'ibot qilish, butun dunyo bo'y lab yetkazib berish bilan.

3. Sotish nuqtalari:

- Mahsulotlarni maxsus sog'lom ovqatlanish do'konlari va ekologik mahsulotlarga e'tibor qaratgan restoranlar rastalariga chiqarish.

7.5. Tadbirlar rejasi

1. Birinchi yil:

- Brendni ishlab chiqish va veb-sayt yaratish.
- Tadqiqot va reklama kampaniyalarini o'tkazish.
- Birinchi xalqaro oziq-ovqat ko'rgazmasida ishtirok etish.
- Yevropa va Shimoliy Amerikada 5 ta asosiy distribyutor bilan shartnomalar tuzish.

2. Ikkinchi yil:

- Ishlab chiqarishni kengaytirish va Osiyoga yetkazib berishni boshlash.
- Onlayn savdolarni oshirish va ijtimoiy tarmoqlarga e'tibor qaratish.
- Organik sertifikatli premium yashil choy liniyasini targ'ib qilish.

8. Moliyaviy reja

8.1. Boshlang'ich investitsiyalar

- Ishlab chiqarish uskunalarini:** \$1.5 million.
- Xom ashyoni xarid qilish:** \$500,000.
- Marketing va brending:** \$800,000.
- Pasterizatsiya va quyish uskunalarini:** \$1 million.
- Logistika va savdoni boshlash:** \$500,000.
- Zaxira mablag'lari:** \$500,000.

Boshlang'ich investitsiyalar umumiy summasi: \$4.8 million.

8.2. Operatsion xarajatlar

- Xodimlar ish haqi:** \$800,000 yiliga (50 kishi).

- Xom ashyo xarajatlari:** \$500,000 yiliga.
- Marketing:** \$15,000 yiliga.
- Transport va logistika:** \$50,000 yiliga.
- Uskunalarни texnik xizmat ko'rsatish xarajatlari:** \$20,000 yiliga.

8.3. Daromad va foyda

1. Sotuvlar:

- Birinchi yil:** 300,000 litr yashil choy.
- Ikkinci yil:** 500,000 litr yashil choy.
- Uchinchi yil:** 600,000 litr va keyingi yillarda yillik 20% oshish.

2. Daromadlar:

- Birinchi yil:** \$1.575 million.
- Ikkinci yil:** \$2.625 million.
- Uchinchi yil:** \$2.888 million.

8.4. Prognozlar va ko'rsatkichlar

- Yalpi foyda:** Umumiy daromadning 40-50% darajasida kutilmoqda.
- Sof foyda:** Dastlabki 3 yilda aylanmaning 10-15% bilan, keyinchalik 20% gacha o'sish bilan.
- Ishlab chiqarish hajmining o'sishi:** Yiliga 10-15%.

8.5. Zararsizlik nuqtasi

- Zararsizlik nuqtasiga yiliga taxminan 450,000 litr sotish hajmida, ya'ni taxminan \$700,000 daromad bilan erishiladi. Zararsizlik nuqtasiga ikkinchi yil ishida erishilishi kutilmoqda.

9. Havf va ularni minimallashtirish yo'llari

9.1. Havflarni aniqlash

- Iqlimi havflar:** Ob-havo sharoitlari choy barglarining hosildorligiga ta'sir qilishi mumkin.
- Raqobat:** Lipton, Arizona kabi xalqaro brendlarning kuchli raqobati.
- Iste'molchi afzalliklarining o'zgarishi:** Tayyor ichimliklarga bo'lgan talabning o'zgarishi.

9.2. Havfni boshqarish strategiyalari

1. Iqlimi havflar:

- Bir hududga bog'liqlikni minimallashtirish uchun bir nechta xom ashyo yetkazib beruvchilaridan foydalanish.
- Hosildorlikni barqarorlashtirish uchun tomchilatib sug'orish tizimlarini joriy etish.

2. Raqobat:

- Mahsulotni ekologik tozaligi va o'zbek an'analarini hisobiga o'ziga xos qilish.
- Innovatsion mahsulotlarni joriy etish (masalan, o't ekstraktlari qo'shilgan choy).

3. Talab o'zgarishlarini kamaytirish:

- Mahsulot assortimentida moslashuvchanlik, yangi ta'mlar yaratish.
- Sodiqlik dasturlari orqali doimiy mijozlarni jalg qilish.

10. Yuridik jihatlar

10.1. Mulk shakli va ro'yxatdan o'tkazish

Kompaniya Mas'uliyati Cheklangan Jamiyat (MChJ) sifatida ro'yxatdan o'tkaziladi. Bu asoschilar uchun xavflarni kamaytirish va biznesni boshqarishda moslashuvchanlikni ta'minlaydi.

10.2. Litsenziyalar va ruxsatnomalar

- Oziq-ovqat mahsulotlari va ichimliklar ishlab chiqarish uchun litsenziyalar olish.
- Ishlab chiqarishni xalqaro standartlarga muvofiq sertifikatlash (ISO 22000, HACCP).
- Mahsulotlarni Yevropa, Shimoliy Amerika va Osiyo mamlakatlariga eksport qilish uchun ruxsatnomalar olish.

10.3. Shartnomalar va kontraktlar

Choy barglari va tabiiy qo'shimchalar yetkazib beruvchilari bilan uzoq muddatli shartnomalar tuzish. Tashqi bozorlarga samarali yetkazib berish uchun distribyutorlar va chakana savdo do'konlari bilan shartnomalar.

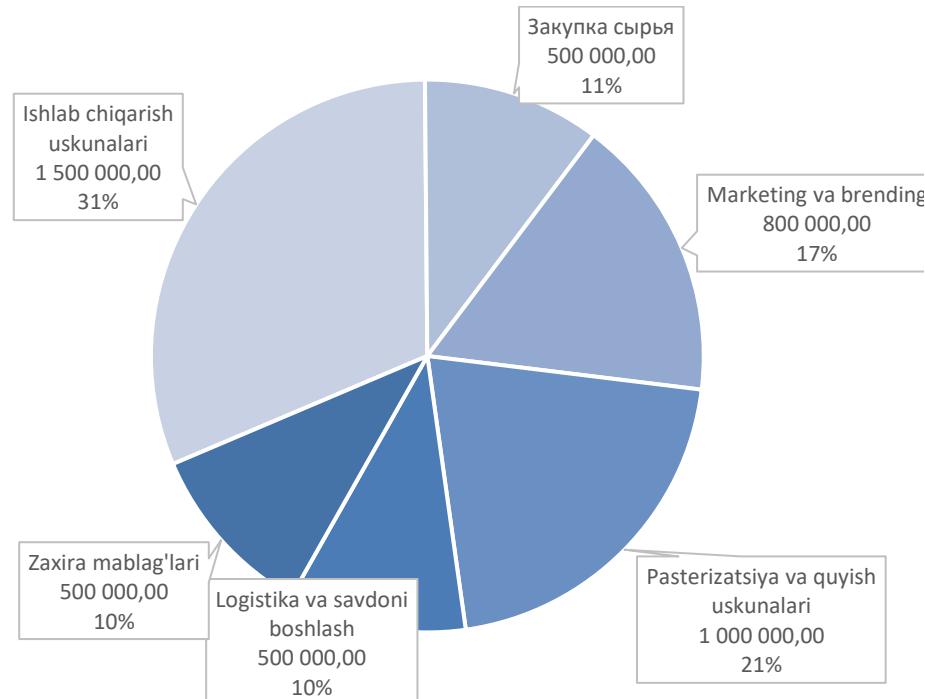
Eslatma: Ushbu biznes-rejada keltirilgan tasvirlar kontseptual bo'lib, yakuniy loyihadan farq qilishi mumkin. Haqiqiy dizayn va arxitektura yechimlari ishlab chiqish va qurilish jarayonida o'zgarishi mumkin.

Ilova. Moliyaviy ko'rsatkichlar va pul oqimi grafigi

Investitsiyalar tarkibi (AQSH dollarida)

Nomi	Qiymati (USD)
Ishlab chiqarish uskunalar	1 500 000,00
Xom ashyoni xarid qilish	500 000,00
Marketing va brending	800 000,00
Pasterizatsiya va quyish uskunalar	1 000 000,00
Logistika va savdoni boshlash	500 000,00
Zaxira mablag'lari	500 000,00
Boshlang'ich xarajatlar jami	4 800 000,00

«O'zbekekspertiza» AJ

Biznes-reja
Granova qalampirini yetishtirish (2 hektar)

Moliyaviy ko'rsatkichlar (AQSH dollarida)

	USDda
<u>Boshlang'ich investitsiyalar</u>	<u>4 800 000,00</u>
Boshqa ko'rsatkichlar	Birinchi yil
Umumiy operatsion xarajatlar	1 385 000,00
- Xodimlar ish haqi	800 000,00
- Xom ashyo xarajatlari	500 000,00
- Transport va logistika	50 000,00
- Uskunalarни texnik xizmat ko'rsatish xarajatlari	20 000,00
- Marketing	15 000,00
Umumiy daromad	1 575 000,00
Ichki rentabellik normasi	17% (yillik)
O'zini oqlash muddati	5 yil

